

1^ο Κεφάλαιο
Από την Αγροτική Οικονομία στην Αστικοποίηση

1. Ορισμοί

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- Εθνικές γαίες
- Ισοζύγιο πληρωμών
- «Σκωρίες»
- Αγροτική μεταρρύθμιση
- Δυτικός κόσμος
- Φεντερασιόν
- ΓΣΣΕ
- Βενιζελισμός
- Διχοτόμηση της δραχμής (Μάρτιος 1922)
- ΟΥΛΕΝ
- ΠΑΟΥΕΡ
- Κλήρικ

2. Σωστό – Λάθος

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν ως σωστές ή λανθασμένες γράφοντας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα σε κάθε πρόταση:

- Το 1830 οι υποδομές του ελληνικού κράτους ήταν ακόμα πρωτόγονες.
- Η ενσωμάτωση των Ιονίων Νήσων στην Ελλάδα έγινε το 1881.
- Το 1864, με την ενσωμάτωση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα, τα βόρεια σύνορα της χώρας άγγιξαν τον Όλυμπο και τη Μακεδονία.
- Πολλές δεκαετίες, μετά την ανεξαρτησία της, η Ελλάδα εξακολουθούσε να μοιάζει περισσότερο με την Ανατολή παρά με τη Δύση.
- Οι ελληνικές πόλεις τον 19ο αιώνα δεν είχαν ομοιότητες με τα αστικά κέντρα της Δύσης.
- Μέχρι το 1913 στην Ελλάδα αναπτύχθηκε κυρίως το εσωτερικό εμπόριο.
- Η ανάπτυξη του εσωτερικού εμπορίου στην Ελλάδα τον 19ο αιώνα ακολούθησε ρυθμούς ανάλογους με τους ρυθμούς ανάπτυξης της διεθνούς εμπορικής κίνησης.
- Κατά τον πρώτο αιώνα της ανεξαρτησίας της Ελλάδας περισσότερο από τα 2/3 (σε αξία) του συνόλου των εξαγωγών ήταν γεωργικά προϊόντα.
- Το μεγαλύτερο μέρος του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας στη διάρκεια του πρώτου αιώνα της ανεξαρτησίας της αφορούσε γεωργικά προϊόντα.
- Η Γαλλική Επανάσταση και οι Ναπολεόντειοι πόλεμοι ευνόησαν ιδιαίτερα την ελληνική ναυτιλία.
- Με τη Γαλλική Επανάσταση και τους Ναπολεόντειους πολέμους, ευνοήθηκε ιδιαίτερα η ελληνική ναυτιλία.
- Στη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης η Σύρος δέχτηκε κύματα προσφύγων, κυρίως από τη Χίο.
- Στη διάρκεια του 19ου αιώνα η ελληνική ναυτιλία ακολούθησε ανοδική πορεία.
- Στη διάρκεια του 19ου αιώνα, η ελληνική ναυτιλία, παρά τις περιόδους κρίσης που πέρασε, ακολούθησε ανοδική πορεία.
- Συγκροτημένες προσπάθειες για την είσοδο της ελληνικής ναυτιλίας στην εποχή του ατμού ξεκίνησαν πριν τα μέσα του 19ου αιώνα.
- Στη διάρκεια του 19ου αιώνα η ελληνική ναυτιλία ακολούθησε καθοδική πορεία.
- Μόνο προς το τέλος του 19ου αιώνα η ελληνική ναυτιλία ακολούθησε ανοδική πορεία.
- Το 1919 ο ελληνικός εμπορικός στόλος είχε υπερδιπλασιαστεί, σε σχέση με το 1914.
- Στο χώρο της έγγειας ιδιοκτησίας το οθωμανικό δίκαιο δεν διέφερε από το βυζαντινορωμαϊκό που υιοθέτησε το ελληνικό κράτος.
- Η Ελλάδα του 19ου αιώνα είχε μικρή ποικιλία μεταλλευτικών κοιτασμάτων, σε μεγάλες όμως ποσότητες.
- Η πιο γνωστή περιοχή της μεταλλευτικής δραστηριότητας στον ελλαδικό χώρο υπήρξε, όπως και στην αρχαιότητα, το Λαύριο.

- Κατά τα πρώτα χρόνια της ανεξαρτησίας το πιστωτικό σύστημα της Ελλάδας βρισκόταν σε πρωτόγονη κατάσταση.
- Τα κεφάλαια για την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας προήλθαν κυρίως από το εσωτερικό.
- Η ίδρυση τραπεζικού ιδρύματος στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος απέβλεπε μόνο στην εξάλειψη της τοκογλυφίας.
- Η Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1841.
- Η εμφάνιση και ανάπτυξη της βιομηχανίας στον ελληνικό χώρο κατά το 19ο αιώνα παρουσίασε ελάχιστα κοινά σημεία με όσα συνέβαιναν στο πεδίο αυτό στη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη.
- Η εμφάνιση και ανάπτυξη της βιομηχανίας στον ελληνικό χώρο κατά το 19ο αιώνα παρουσίασε τα ίδια γνωρίσματα με τα αντίστοιχα στη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη.
- Η αλλαγή των δεδομένων για την ελληνική βιομηχανία ήρθε μετά την προσάρτηση των Επτανήσων (1864) και της Θεσσαλίας (1881).
- Η εμφάνιση σημαντικών βιομηχανικών μονάδων στην Ελλάδα έγινε γύρω στα 1870.
- Η ελonoσία ήταν αρρώστια που αποτελούσε μάστιγα για την αγροτική Ελλάδα ως τα μέσα του 20ού αιώνα.
- Το έργο της διάνοιξης της διώρυγας της Κορίνθου ξεκίνησε το 1841.
- Το έργο της διάνοιξης της διώρυγας της Κορίνθου ξεκίνησε το 1881 από μια υπερβολικά αισιόδοξη αμερικανική εταιρεία.
- Μέχρι τη δεκαετία του 1880 η μόνη σιδηροδρομική γραμμή που είχε κατασκευαστεί στην Ελλάδα ήταν αυτή που συνέδεε την Αθήνα με τη Θεσσαλονίκη.
- Η άφιξη των Βαυαρών στην Ελλάδα το 1832 συνοδεύτηκε από τη σύναψη νέων δανείων.
- Τα θετικά αποτελέσματα του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (Δ.Ο.Ε.) επέτρεψαν την πραγματοποίηση των μεταρρυθμίσεων του Χαριλάου Τρικούπη.
- Οι συνταγματικές μεταρρυθμίσεις του Τανζιμάτ (1856) έδιναν διευρυμένα δικαιώματα στους χριστιανούς της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.
- Βασικό χαρακτηριστικό των επενδύσεων των κεφαλαιούχων ομογενών κατά τις τελευταίες δεκαετίες του 19ο υ αιώνα ήταν ο ευκαιριακός χαρακτήρας και η ρευστότητά τους.
- Στον ελληνικό χώρο, το πρόβλημα της έγγειας ιδιοκτησίας δεν γνώρισε τις εντάσεις που παρατηρήθηκαν σε άλλα ευρωπαϊκά ή βαλκανικά κράτη.
- Το 1907 ψηφίστηκαν νόμοι οι οποίοι απαγόρευαν στην εκάστοτε ελληνική κυβέρνηση να απαλλοτριώνει μεγάλες ιδιοκτησίες.
- Το 1917 η κυβέρνηση του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Θεσσαλονίκη αποφάσισε την ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης.
- Η ολοκλήρωση της αγροτικής μεταρρύθμισης υπό την πίεση του προσφυγικού προβλήματος οδήγησε την αγροτική οικονομία της Ελλάδας σε καθεστώς μικροϊδιοκτησίας.
- Στον ιδεολογικό τομέα η επικράτηση της Μεγάλης Ιδέας ευνόησε την ανάπτυξη και τη διάδοση ιδεολογιών με κοινωνικό και ταξικό περιεχόμενο.

- Η μετανάστευση στις ΗΠΑ στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αι. εκτόνωσε τις κοινωνικές εντάσεις που δημιούργησε στην Ελλάδα η σταφιδική κρίση.
- Η σταφιδική κρίση στις αρχές του 20ού αιώνα προκάλεσε μεγάλο ρεύμα μετανάστευσης προς τις παραδουνάβιες περιοχές.
- Το κόστος των Βαλκανικών πολέμων ήταν σημαντικό, δεν κλόνησε όμως την εθνική οικονομία, όπως συνέβαινε με τις στρατιωτικές κινητοποιήσεις του 19ου αιώνα.
- Τα νεοαποκτηθέντα από τους Βαλκανικούς Πολέμους εδάφη ήταν ως επί το πλείστον πεδινά και αρδεύόμενα.
- Τα ποσά του δανεισμού του 1917 δεν εκταμιεύτηκαν ούτε δόθηκαν στην Ελλάδα.
- Το εγχείρημα της διχοτόμησης του χαρτονομίσματος τον Μάρτιο του 1922 απέφερε στην ελληνική οικονομία 1,2 δισεκατομμύρια δραχμές.
- Η Ελλάδα του Μεσοπολέμου δεν είχε ολοκληρώσει την αγροτική της μεταρρύθμιση.
- Η κατασκευή του φράγματος και της τεχνητής λίμνης του Μαραθώνα ήταν έργο της αμερικανικής εταιρείας ΟΥΛΕΝ.
- Η αμερικανική εταιρεία ΟΥΛΕΝ το 1925 ανέλαβε την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην Αθήνα.
- Η βρετανική εταιρεία ΠΑΟΥΕΡ ανέλαβε τη δημιουργία σύγχρονου δικτύου αστικών συγκοινωνιών.
- Η Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε με αφορμή αίτημα της ΕΑΠ.
- Η Τράπεζα της Ελλάδος πολύ γρήγορα, μετά τη λειτουργία της, πέτυχε σταθερές ισοτιμίες της δραχμής με τα ξένα νομίσματα.
- Την άνοιξη του 1932 η κυβέρνηση της Ελλάδας δεν μπόρεσε να αποφύγει την αναστολή της μετατρεψιμότητας του εθνικού νομίσματος.
- Στις 4 Αυγούστου 1936 ο Ιωάννης Μεταξάς, με την ανοχή του παλατιού, προχώρησε στην κατάλυση του κοινοβουλευτικού καθεστώτος και στην επιβολή δικτατορίας.

3. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

- Ποια ήταν τα προϊόντα που εξήγγε η Ελλάδα κατά τη διάρκεια του πρώτου αιώνα της ανεξαρτησίας της;
- Να περιγράψετε τους παράγοντες που ευνόησαν τη ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα στον ελληνικό χώρο κατά το 18ο αιώνα μέχρι και τους Ναπολεόντειους πολέμους.
- Ποιοι λόγοι συνέβαλαν στην ενίσχυση της ελληνικής ναυτιλιακής και εμπορικής δραστηριότητας στη διάρκεια του 18ου αιώνα και έως την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης;
- Για ποιους λόγους παρατηρήθηκε σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές περιοχές του ελληνικού χώρου στη διάρκεια του 18ου αιώνα;
- Πώς εξελίχθηκε η εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου στην Ελλάδα από τις αρχές της δεκαετίας του 1860 έως το τέλος του 19ου αιώνα;
- Με ποιον τρόπο αντιμετωπίστηκε οριστικά το πρόβλημα της διανομής των «εθνικών γαιών» μετά το 1870;
- Με ποιες ρυθμίσεις αντιμετωπίστηκε οριστικά από το ελληνικό κράτος το πρόβλημα της διανομής των εθνικών γαιών κατά την περίοδο 1870 – 1871;
- Σε ποια κατάσταση βρισκόταν το πιστωτικό σύστημα της χώρας μέχρι το 1841;
- Ποια ήταν η κατάσταση του πιστωτικού συστήματος της Ελλάδας από τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας μέχρι την ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας;
- Ποιοι λόγοι οδήγησαν στη δημιουργία κεντρικής τράπεζας και τραπεζικού συστήματος αμέσως μετά την ίδρυση του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους;
- Ποια ήταν η οικονομική λειτουργία της Εθνικής Τράπεζας κατά τα πρώτα χρόνια μετά την ίδρυσή της;
- Ποιος ήταν ο θεμελιωτής και πρώτος διοικητής της Εθνικής Τράπεζας και ποια ήταν η οικονομική λειτουργία της τα πρώτα χρόνια μετά την ίδρυσή της;
- Ποιοι παράγοντες επηρέασαν την πύκνωση του οδικού δικτύου στο τέλος του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ού;
- Να αναφέρετε τους λόγους που οδήγησαν τις ελληνικές κυβερνήσεις σε δανεισμό κατά την περίοδο 1860 – 1892 καθώς και τους τρόπους αξιοποίησης αυτών των δανείων.
- Για ποιους λόγους οι ελληνικές κυβερνήσεις από τη δεκαετία του 1860 ως και τη δεκαετία του 1880 προέβησαν στη σύναψη δανείων και ποιες ανάγκες κάλυψαν τα εθνικά αυτά δάνεια;
- Ποια ήταν τα θετικά αποτελέσματα από την επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (ΔΟΕ) στην Ελλάδα;
- **Να κρίνετε εάν η δραστηριοποίηση του εξωελλαδικού ελληνικού κεφαλαίου στην Ελλάδα κατά το 19ο αιώνα υπήρξε επωφελής για το ελληνικό κράτος. Να τεκμηριώσετε την άποψή σας.**
- Πώς εξελίχθηκε το αγροτικό ζήτημα στην περιοχή της Θεσσαλίας κατά το διάστημα 1881 – 1913;
- Να αναφερθείτε στην κατάσταση του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα.

- Ποιοι λόγοι οδήγησαν στην καθυστέρηση της εμφάνισης και ανάπτυξης του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα κατά τον 19ο αιώνα σε σχέση με άλλες χώρες;
- Ποια ήταν τα αίτια της καθυστέρησης της ανάπτυξης του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα έως το τέλος των Βαλκανικών πολέμων;
- Ποια ήταν η εξέλιξη του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα μετά το τέλος των Βαλκανικών πολέμων και στη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου;
- Να περιγράψετε τα πρώτα βήματα του εργατικού κινήματος στην Ελλάδα έως την έναρξη του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου.
- Πώς διαμορφώθηκε το ελληνικό εργατικό κίνημα, κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου;
- Ποιες ήταν οι συνέπειες των Βαλκανικών πολέμων στην οικονομία και στην εθνολογική σύσταση του πληθυσμού της Ελλάδας;
- Ποιες ήταν οι συνέπειες των Βαλκανικών Πολέμων για την εθνική οικονομία;
- Να αναφερθείτε στα οφέλη της Ελλάδας από τους Βαλκανικούς πολέμους, καθώς και στα προβλήματα που προέκυψαν από την ενσωμάτωση των νέων περιοχών στη χώρα.
- Πώς κάλυψε η Ελλάδα το κόστος της συμμετοχής της στις πολεμικές αναμετρήσεις από το 1917 μέχρι το 1920;
- Ποια είναι η ιδιομορφία των δανείων που ενέκριναν οι Σύμμαχοι για την Ελλάδα και ποια η χρήση τους μέχρι το 1920;
- Ποιες ήταν οι πολιτικές εξελίξεις στην Ελλάδα μετά την εκλογική ήττα του Ελευθερίου Βενιζέλου το 1920; Πώς οι εξελίξεις αυτές επηρέασαν τη στάση των Συμμάχων απέναντι στη χώρα;
- Να παρουσιάσετε τις συνθήκες διαμόρφωσης της νομισματικής πολιτικής των φιλοβασιλικών κυβερνήσεων από τις εκλογές του Νοεμβρίου του 1920 έως τη Μικρασιατική καταστροφή.
- Με ποιον τρόπο αντιμετωπίστηκε από το Ελληνικό κράτος το δημοσιονομικό αδιέξοδο τον Μάρτιο του 1922;
- Ποια ήταν τα πλεονεκτήματα, που είχε αποκτήσει η Ελλάδα του Μεσοπολέμου (1919 – 1939), τα οποία επέτρεψαν τη θετική οικονομική της πορεία;
- Ποιοι παράγοντες επέτρεψαν την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου (1919 – 1939);
- Ποιοι παράγοντες επέτρεψαν τη θετική πορεία της ελληνικής οικονομίας κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου (1919 – 1939);
- Ποιες ήταν οι ανάγκες που οδήγησαν στις μεγάλες επενδύσεις στην Αττική, κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου, και ποιες ήταν οι σπουδαιότερες από αυτές τις επενδύσεις;
- Ποιες μεγάλες επενδύσεις έγιναν στην Αθήνα στους τομείς της υδροδότησης και της παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου;
- Ποιες ήταν οι μεγάλες επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή;
- Ποιες μεγάλες επενδύσεις έγιναν στην Ελλάδα κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου;

- Ποιες σημαντικές επενδύσεις στις υποδομές του ελληνικού κράτους πραγματοποιήθηκαν μετά τον Μικρασιατικό Πόλεμο;
- Ποιοι ήταν οι λόγοι της ίδρυσης και ποια τα αποτελέσματα της δραστηριότητας της Τραπέζης της Ελλάδος έως το 1932;
- Ποιοι ήταν οι λόγοι ίδρυσης της Τράπεζας της Ελλάδος και ποιος ήταν ο ρόλος της στη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών της χώρας μέχρι τις αρχές του 1932;
- Πώς εκδηλώθηκε στην Ελλάδα η «κρίση του 1932» και ποιες ήταν οι επιπτώσεις της στο οικονομικό πεδίο;
- Ποιες ήταν οι συνέπειες της κρίσης του 1932 στην οικονομία, το εξωτερικό εμπόριο και τις πολιτικές εξελίξεις;